

Innspill til CBD COP 16

FN erklærte i 2019 krise for naturen og de ville dyrene. Hovedgrunnen til tap av naturmangfold er ifølge FNs naturpanel arealbruk, og særlig fører husdyrhold og fôrproduksjon til avskoging.¹ Ifølge en omfattende matsystem-studie fra Universitetet i Oxford beslaglegger husdyrproduksjonen 83% av landbruksarealet i verden. Produksjonen av storfekjøtt står for 36 ganger så mye bruk av areal som produksjonen av belgvekster. Denne studien konstaterer at man ved å kutte animalske produkter fra kostholdet kan frigjøre 75% av verdens landbruksareal og fortsatt fø verden.² En overgang til et mer plantebasert matsystem i form av endret kosthold og produksjon vil altså drastisk redusere mengden areal som mennesker legger beslag på. Ifølge Klimapanelets landrapport som kom i 2019, så vil kostholdsending mot mer plantebasert mat bidra til måloppnåelse i 12/17 av FNs bærekraftsmål.³ Det er vel knapt noen andre tiltak som i så stor grad kan kalles sektorovergripende.

Ifølge OECD så er det ingen som subsidierer landbruket sitt så mye som i Norge, og husdyrsektoren får 96% av subsidiene. I Klimakur kom det frem at 14% av norske bønder allerede kunne tenke seg å legge om fra produksjon av fôr eller husdyrhold til å produsere matvekster, dette må muliggjøres og oppmuntres. Pristilskudd, direktetilskudd, arealtilskudd og andre produksjonstilskudd må gjennomgås med sikte på å redusere tilskudd til den animalske produksjon, og øke insentiver til plantebasert matproduksjon direkte til mennesker.

FNs rapport «Global Biodiversity Outlook 5» oppsummerer fremdriften mot Aichi-målene for biologisk mangfold.⁴ Ingen av disse målene ble nådd innen 2020. For å unngå å gjenta de samme feilene med naturavtalen, må vi gå vekk fra «business as usual». Rapporten foreslår en rekke tiltak for å endre livsstilen vår slik at vi i større grad hensyntar naturen og ville dyr, og dermed kan oppnå 2050-visjonen om å leve i harmoni med naturen. Dette innebærer blant annet å bevare intakte økosystemer, restaurere økosystemer, bekjempe og reversere habitatdegradering, redusere endringer i arealbruk, bevare og restaurere marine økosystemer, gjenoppbygge fiskebestander, samt legge til rette for overgangen til mer bærekraftige matsystemer med hovedsakelig plantebasert mat og redusert forbruk av kjøtt og fisk.

«Union for Concerned Scientist» publiserte i 2017 «World Scientists' Warning to Humanity: A Second Notice» hvor de foreslo 13 tiltak som er essensielle for å gå vekk fra «business as usual» og for å imøtegå både klima- og naturkrisen. Noen av tiltakene de lister er kort oppsummert:

- Opprette reservater for ulike marine-, ferskvann og lufthabitater.
- Opprettholde naturens økosystemtjenester ved å stanse omdisponering av skog, grasareal og andre naturlige habitater.
- Restaurere opprinnelige plantesystemer, særlig skog.
- Restaurere økologiske prosesser ved å gjeninnføre ville arter, særlig store rovdyr, til ulike regioner.
- Utvikle politiske instrumenter for å forhindre ødeleggelse av fauna, krypskyting og utnyttelse av handel med truede arter.
- Fremme kostholdsending mot hovedsakelig plantebaserte matvarer.
- Redusere matsvinn.
- Øke naturopplæring for barn og holdningsskapende arbeid for naturen.

Innspill til norske posisjoner til forhandlingene

Selv om det er inngått en naturavtale som forplikter landene til å stanse tap av biologisk mangfold, fortsetter stater og myndigheter å gi subsidier til naturfiendtlige praksiser som animalsk kjøttproduksjon,

¹ IPBES. (2019). Media Release: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'. Hentet fra <https://ipbes.net/news/Media-Release-Global-Assessment>.

² Poore, J. & T. Nemecek. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science* 360, 987-992. DOI: [10.1126/science.aag0216](https://doi.org/10.1126/science.aag0216).

³ IPCC. (2019). *Climate change and land: An IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems*. Hentet fra <https://www.ipcc.ch/report/srccel/>

⁴ Secretariat of the Convention on Biological Diversity (2020) Global Biodiversity Outlook 5. Montreal.

skogbruk og fiskeri. Det brukes hvert eneste år rundt 542 milliarder amerikanske dollar på slike subsidier. Landene er derfor nødt til å fase ut subsidier av tiltak som virker negativt både på klima og naturen. Særlig må landbrukssubsidier til animalsk produksjon og for å gjøre kjøtt billigere, strykes. For å nå målene i naturavtalen er det essensielt å ta i bruk økonomiske virkemidler for å oppmuntre og tilrettelegge for overgang fra kjøtt til plantebasert kost. Forbruk som er positivt for naturen må være det rimeligste alternativet. Subsidier til desimring av ville dyr, hogst eller andre skadelige naturinngrep må også strykes. Subsidier kan i stedet oppmuntre til plantebasert landbruk og bevaring av arter og vill natur.

Samtidig må det fokuseres mer på målrettet økning i vern av ville dyr og deres habitater ved fredning fra jakt og andre inngrep. Det bør bevilges midler til forskning på ikke-letal og hensynsfull konfliktløsning mellom mennesker og ville dyr. I tillegg bør myndigheter bevilge midler til informasjonstiltak om økt toleranse for og positive holdninger til ville dyr og natur. Det er sterkt forebyggende i forbindelse med konflikter med ville dyr, at offentlige myndigheter gir informasjon og fremmer holdninger som skaper forståelse for artene, og toleranse for at også ville dyr har rett til å eksistere.

Naturavtalen forplikter landene å verne 30 % av naturområder både til lands og i havet. Natur må vernes over hele verden, og myndigheter bør innse at vern er et viktig virkemiddel for å stanse tap av biologisk mangfold, slik naturavtalen stadfester. Land bør også legge et langt større fokus på økt toleranse for ville dyr, og særlig rovdyr, og at det ikke skal jaktes på rødlistede arter. Et viktig punkt er at dyrene skal totalfredes i yngletiden, og at det også skal være forbudt å drive hogst når dyrene hekker og yngler.

Norge har svært gode forutsetninger for å nå målene i naturavtalen. Norge har penger nok til å investere i forskning og endring i plantebasert landbruk og toleranse for ville dyr. I motsetning til det som ofte hevdes, har vi gode forhold for ulike typer plantebasert satsing. Det norske systemet gjør at politikken bestemmer hva som produseres i landbruket – en ulempe nå, men kan brukes som en fordel. I tillegg har Norge mye areal og lite folk, som kan prioritere å gi ville dyr og deres habitater, herunder skog, nødvendig livsrom. For å styrke internasjonalt samarbeid bør Norge gå foran med et godt eksempel og aktivt jobbe for å implementere tiltak for å følge opp internasjonale forpliktelser, slik som naturavtalen. Norge er nødt til å anerkjenne sin rolle, og følge opp at naturmål gjennomføres i årene fremover for å sette et godt eksempel for andre land.

Oppsummert ber NOAH norske myndigheter:

- Fase ut alle subsidier av tiltak som virker negativt overfor klima og natur.
- Vri tilskudd over fra husdyrproduksjon til planteproduksjon.
- Etablere støtte- og kompensasjonsordninger for de som ønsker å legge om til mer naturvennlig produksjon – fra husdyr til matvekster.
- Fjerne subsidier til desimring av dyrearter (f.eks jakt, skadefelling av ville dyr, skogbruk) eller andre skadelige naturinngrep.
- Øke finansiering til bevaring av natur og ville dyr, samt oppmuntring til plantebasert landbruk.
- Større fokus på bevaring av arter ved at alle truede arter får status som prioriterte arter. Det trengs også reelt vern av natur i form av nasjonalparker uten jakt, landbruk eller andre menneskelige inngrep.
- Sikre vern av 30 % natur til lands og i havet.
- Større fokus på ikke-letal forebygging av konflikt mellom ville dyr og mennesker, og på økt toleranse for ville dyr. Dette gjelder spesielt rovdyr. Mennesker kommer til å leve tettere på ville dyr, og vi må lære oss å akseptere deres tilstedeværelse uten å ta livet av dem.
- Sørge for totalfredning i de ville dyrenes yngletid. Ingen ville dyr bør tas livet av i den sårbare tiden de har unger.
- Forby jakt på rødlistede arter.
- Forby hogst i hekke- og yngletiden, og fase ut flatehogst.